

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

Szerkesztői iroda: fútca, 203. szám.

Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadó-hivatal:

Eperjesi Bank-Egylet könyvnyomdájában Eperjesen.

Ide intézendő minden előfizetés, hirdetés és a kiadás körüli panaszok.

Megjelen: minden szombaton.

Előfizetési ár:

vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:

Egy évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

HIRDETÉSI DÍJ:

háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

— Bélyegdij: minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyitlér minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadtatnak el.

Eperjes, májushó 24-én.

Lapunk mult számában városunk polgármesterének az 1877. évről szóló jelentésével foglalkozván, volt alkalmunk rámutatni azon nevezetesebb s városunk évkönyveiben részben momentuosus közgyűlési határozatokra, melyek a mult év folyamán keletkeztek s egyuttal a képviselőtestület és tanács hatásköréhez tartozó teendőkről s tett intézkedésekről megemlékezni.

A jelen alkalommal áttérünk a polgármesteri jelentésnek közrendőri viszonyainkról szóló részére.

A jelentés szerint a letartóztatottak száma tett 822-től, kik közül a bírósághoz áttételt 26, rendőrileg elmarasztalva lón 422, eltoloncoztatott 142, a többi pedig felmentve vagy dorgálva elbocsátatott.

Bár személy- és vagyonbiztonsági viszonyainkat a jelentés kedvezőnek jelzi, annyiban, mennyiben oly nagyobb jogellenességek, melyek fokozottabb rendőri tevékenységet igényeltek volna, a mult év folyama alatt elő nem fordultak; mindazáltal a rendőrileg letartóztatottaknak a város lakosságával szemben mutatkozó jelentékeny számaránya arra enged következtetést vonni, hogy rendőri kihágások elkövetésére aránylag nagy a hajlam, míg másrészt az eltoloncozottak számaránya azt mutatja, hogy mai társadalmi életünk egyik rákfeneje a csavargás, mennyire elharapódzott.

Szóba került ezen utóbbi körülmény a városi képviselőtestület egyik közgyűlésén is, s alkalmat szolgáltatott arra, hogy több részről panaszok tétettek ez irányban.

Ezen felszólalások folytán a kapitányi hivatal felhivatott, hogy a városi lakosok, de kivált az átutazó s ideiglenesen itt tartózkodó idegenek nyilvántartásának módozatai tárgyában javaslatot tegyen.

Ezzel kapcsolatosan egyszermind a kol-dusügy rendezésének kérdése lón megpendítve s a képviselőtestület egyik tagja közeli kilátásba helyezte, hogy ez irányban határozati javaslatot nyujtand be.

E javaslatok s illetőleg az azok alapján hozandó határozatok kétségkívül nagyban hozzá fognak járulni a csavargásnak s az azzal karöltve járó sokféle bajok, visszaélések és rendellenességek korlátozásához. Azonban a baj végleges megszüntetése még ily célszerű intézkedésektől sem remélhető, mert annak gyökerei mélyen szétágaznak a modern társadalmi életben.

A felülkerekedett mostoha viszonyok, melyek kőszikla gyanánt súlyosodnak közgazdasátnakra s elnyomják iparuukat s kereskedelmünket, s melyek népünk eddig még soha sem tapasztalt mérvbeni elszegényedésének mind megannyi kútforrását képezik, oly tényezői a csavargás és jogsértések létrejöttének, melyek méltán az iránt keltenek aggodalmakat, hogy e bajokat állandósítani fogják, ha üdvös s kedvezőbb körülményektől támogatott országos intézkedések által megszüntetni nem fognak.

Visszatérve a jelentésre, az abban foglalt e részbeni adatok tanúsítják, hogy a jelentékenyebb tűzveszélyek számaránya mult évben kedvezőbb volt, mint más években.

A borzasztó elem, a vagyonnak ezen egyik legfélemltetesebb ellensége, mely a közel-

multban országszerte oly rémes pusztításokat tett s egyes virágzó városokat és helységeket rommá változtatott, városunkban nem tett oly károkat mint rendszeren.

Hogy a dolog így áll, első sorban mindenesetre derék tűzoltóságunknak köszönhető, melynek működő tagjai fáradhatlan buzgalommal és áldozatkészséggel szolgálják a közjót. Közöltük annak idejében az egylet működéséről szóló jelentést, melyben kimerítő adatokkal ki volt mutatva, hány tüzeset lett az éjjel cirkáló tűzörség által csirájában elfojtva és megakadályozva. Ki lenne képes kiszámítani, mily tetemes károk, minő szerencsétlenségek lőnek ez által a lakosságtól elhárítva!

Becsülettel megérdemelte tehát tűzoltóságunk az elismerést, melyet neki a jelentés s általában a közvélemény szavaz. Csakhogy — tekintve az egylet tetemes beruházásait, melyek nélkül ilyenmő egylet a célnak meg nem felelhet — kívánatos, miszerint ez elismerés ne csupán szavak, hanem különösen a lakosság részéről tényleges támogatás által is nyilvánuljon.

Áttérve a jelentésnek a városi pénztárról szóló részére, azt találjuk, hogy a házipénztárnak 1877-ik évi bevétele tett 108,054 frt 39 krt, kiadása pedig 108,049 frt 51 krt.

A városi adópénztár által kezelt pénzeknek csak 21-ik része képez községi adót, a többi állami. Ez arányból kitűnik, mily tetemesen van a házipénztár az újabb, e tekintetbeni törvények intézkedései által megterhelve.

Az állami adó behajtására vonatkozó adatok szomorú tanujeleit adják a vagyonosság csökkenésének sőt a végleges elszegényedésnek.

Ugyanis 1876-ik évről ájtött, mint hátralék 33448 frt 87 kr., — 1877-re pedig kivettett 87,838 frt 95 1/2 kr. Az összes követelés ennél fogva tett 121,287 frt 82 1/2 krt.

Ebből lerovatott részint a városi adópénztárnál, részint közvetlenül a helybeli kir. adóhivatalnál, ideértve a leírásba hozott összeget is, összesen 85,681 frt 20 1/2 kr.

1878-ik évre tehát hátralékul ájtött 35,606 frt 62 1/2 kr. vagyis az adófizetők 1877-ik évi hátraléka az előző évihez képest 2157 frt 75 1/2 krral növekedett.

A népesedési mozgalmat illetőleg ideiktatjuk a főszámokat.

Született összesen 413 gyermek, s meghalt összesen 361 egyén. Házasságra lépett 70 pár.

A közegészségügyi állapot általában véve a lapunkban is időszakonként közölt főorvosi jelentések szerint elég kedvezőnek volt mondható s járványoktól, minők másutt dühöngtek, városunk meg volt kímélve.

Kiemeljük még, hogy a városi kórház a mult évben újból lón berendezve még pedig a modern igényeknek lehetőleg megfelelő módon.

Zárjuk sorainkat azon óhajjal, vajha a jövő évekről előterjesztendő jelentések, pénzügyi s gazdasági tekintetben is kedvezőbbet jeleznének!

Helyén valónak találjuk e helyütt megemliteni, hogy a városi kórház megyénkben az egyedüli lévén, nemcsak a város, de a vidék beteget is találhatnak benne felvételt.

Eperjesi Széchenyi-kör.

A f. hó 5-én tartott igazg. választmányi ülésből kiküldött költségvetési bizottság a kör ezidei költségelőirányzatának bevételi s a házi kiadásokra vonatkozó rovatát elkészítette s az immár kibérelt helyiség berendezése iránt intézkedett.

Munkálata szerint a körnek — a jelenlegi tagszám mellett — ezen csonka évre 1200 frt jövedelme van; ezen tekintélyes összeg még — a mennyiben a tagok folytonos szaporodásából következtetni, — tetemesen emelkedni is fog. A Széchenyi-kör helyisége a jövő hó közepe táján fog — valószínűleg valami kis ünnepélylyel — megnyitvatni.

A színészeti szakválasztmány kiküldöttei nagyobbrészt teljesítették megbízásukat; csakugyan Björnson Björnsterne „Csöd“-je kerül színre a bártfai tűzkárosultak javára, még pedig — az eddigi terv szerint — a pünkösdi ünnepeket követeleg.

A felvételi jegyek már jobbadán kiosztattak s az alapszabályokat és a névsort tartalmazó füzetke is kikerült a sajtó alól; hogy a könyvtárra adakozások máris tétettek, a más helyen közölt jelentés mutatja, kívánatos volna, vajha a lelkes ügybarátok nemes példája számos követőre találna!

Különfélék.

Az eperjesi „Széchenyi-kör“ könyvtárának megalapítására az 1878. év május havának 12-től, ugyan ezen hó 24-éig a következő nagylelkű adományok folytak be:

Az 1878-ik év május havának 12-én, Tek. Kolbay János úr adományozta Goethe összes műveinek az 1850—58. években eszközölt újabb kiadását kemény dísz kötésben, 20 darab kettős kötetben.

Ugyan ezen év, hó s napon Sarlay-Nyáry

TÁRCA.

Kerényi Frigyes emlékezete.*

Irta: Lévy István, k. főgymn. r. tanár.

A magyar nyelv s irodalom szorgalmas búvárlói nemzeti irodalmunk, s lehet mondani nemzetiségünk újjászületési korszakának a mult század három utolsó tizedét tekintik. Ez időszak volt az, melyben az e század java részében pangásnak indult szellemi műveltség emelésére különböző irányokban csoportosulva lökést adtak a téltelenségben senyvedő elméknek, kibontván a zászlót s e zászlóra jelszóul tűzvén ki: haladjunk, ha nem akarunk a népek millióinak árjában nyomtalanul elenyészni. Igen, a mint a mult század gyászos képét tárja elénk a nemzeti sülyedésnek, ugy másrészt méhében hordja az a magvakat is, melyekből később életerős gyümölcsfák sarjadoznak ki. Azért mondom, hogy csak méhében hordotta, mert, ha beható vizsgálat alá vesszük az 1772-től 1820-ig terjedő időközt, kénytelenek vagyunk bevallani, hogy azt a megállapodni nem tudás, gyakran a helytelen irány, az erőtlenség, sokszor inkább a jóakarát, mint a lelkes tehetség jellemzi. Fel-feltűnnek egyes, de csak egyes szellemek, melyek világot gyujtanak a sötétségben. Csokonai kijelöli az utat, melyet művelve költészetünk egyetemleges virágzásra juthat. Kisfaludy Sándor epedő vágyat, majd mennyei boldogságot lehelő hangjai elárasztják a levegőt, mint májusiregelen a nyiló virágok mámorító illattárjai a harmatos mezőket. Amde a kor nem érti meg a jelszót; az írók nem fogják fel a nagy fontosságú eszmét. É s Kazinczy s leg-hivebb társai a classikai, a nemzetiségnek idegen, borongó világba kalauzolnak bennünket, hol job-bára hideg hangok röpkednek felénk. S midőn az európai nagy reactio újra igába kényszeríti a szabadságért fellángolt kebleket, ez egyesek szavai is elhangzanak, de csak azért, hogy később annál viharosabban törjenek elé; hogy annál szilajabban

* Ezen irodalmi tanulmány a támogatás iránt megkeresett „Széchenyi-kör“ részéről a ma este megtartandó Kerényi-ünnepélyre volt szánuva. De a támogatást szorgalmazó szándékának változtatva a programból töröltetett, s e helyen kerül nyilvánosságra elé. L.

Grófnő ő méltósága, különféle régiebb s újabb francia, latin, magyar és német, nagyobb részt remek írók műveit 34 kötetben,

s a folyó és hó 14-én Tek. Vandrak András úr Toldy Ferenc magyar Irodalom történeti olvasókönyvének 1868-69. évi kiadását két kötetben egybe kötve, és Kerényi Frigyes költeményeinek 1844-46. évi kiadását két kötetben,

mely nagylelkű adományokért a Széchényi-kör nevében köszönetet szavaz s ezeknek átvételét e helyütt nyugtatványozza. Eperjesen május havának 24-én az 1878-ik évben, Lasztókay László a „Széchényi-kör“ háznagya és ideigl. könyvtárnoka.

Az eperjesi kerületi bizottság működését folytatva a III. IV. osztályu kereseti, továbbá tőke-kamat és járadék, nem különben a nyilvános számadásra kötelezett pénzintézetek s egyetek adóját, az illető községre és következő sorrendben itt Eperjesen kiadvandja:

1878. májushó 28 és 29-iki Nagy-Sáros községét.	31. berthóti körjegyző kerületét.
„ juniushó 1. hrabkói „ „	„ „ 3. berki „ „
„ „ 4. somosi „ „	„ „ 5. köszegi „ „
„ „ 6. tárczavölgyi „ „	„ „ 7. olsvavölgyi „ „
„ „ 8. és 11. sóvári „ „	„ „ 12. radácsi „ „
„ „ 13. sebesi „ „	

1878. juniushó 12-én az eperjesi takarékpénztár — népbank és éjszakai bank.

1878. juniushó 15-én felsőmagyarországi bank-egylet és a nagy-sárosi múmalom.

1878. juniushó 17. 18. és 19. tőkekamat, járadék és IV. oszt. tartozók adóját.

Színház. E héten a „Kisasszony feleségem“ című operette két ízben került színre, még pedig az első alkalommal meglehetősen telt ház előtt.

Ma, szombaton és holnap vasárnap a színtársulat Kis-Szebenben rendez előadásokat, mivel a nagy teremben ma a collegiumi ifjuság által rendezett zene- és táncestély fog megtartani.

Jövő szerdán és csütörtökön nálunk utolsó két előadását rendezni a társulat, mely alkalommal Genée Richardnak mindenütt nagy sikert aratott „Kapitány kisasszony“ című operette-je felémelt helyárrakkal kerül színre, mely körülmény a nagy költségekkel indokoltatik, melyekkel a darabhoz megkívánt kiállítás jár.

Sajnálattunk kell kifejeznünk e helyen, hogy a társulat részvétlenség miatt kénytelen városunkat ily rövid működés után elhagyni, de nem hiszünk, hogy a jelenlegi kedvezőtlen viszonyok közt bármely más társulat tudott volna nagyobb anyagi sikert felmutatni.

Jégeső és felhőszakadás. A mult hét végén jégeső volt Ternye és Ádámföldre községek határában, mely a vetéseket — mint mondják — teljesen tönkre tette. Mult vasárnap délután pedig a környékbeli hegyekben felhőszakadás volt, melynek az volt az eredménye, hogy a Szekeső kevés-

és lázasabban száguldjanak keresztül a poshadásnak indult téreken, magukkal ragadva mindazokat, kik még érezni tudának, kik még nem feledék, mit jelent e szó: szabadság — és pedig szabadság, minden irányban. A nagy Széchényinek, Magyarország ez új Mózesének, jósszerű mondását: „Magyarország nem volt, hanem lesz,“ dörögve adják vissza a hármias bérc égbe meredő szikláit, melyek aztán villámgyorsan járják be Hunnia földjét le egész Adriáig. A magyar hinni kezd egy jobb jövőben, mely után buzgó imádság epedez százerek alakján. A harmincas és negyvenes évek meghozták az átalakulást. Az európai légkör kezd eltávolítani azokat az atomokat, melyek megmérgezik vala a nemzetek létszervezetét. A műveltség emelésére oly intézményeket teremtenek, melyek hivatalosan oda varázsolni a szegény hazát, a hova a nyugotiak már eljutottak volt. Szóval a forrongás legszélesebb mérvéket ölt. E lázas sietés közepett az irodalom sem maradhatott érintetlenül. Rendkívüli idők valának azok s épen ezért, ha más egyéb újjáalkotására nagyban befolytak, hatásuk az irodalomra sem maradhatott eredménytelen — annál kevésbé a magyar költészetre. De ez nem is lehet másképp; hiszen tudjuk, hogy a költők úgy össze vannak forrva saját korukkal, mint az anya gyermekével; tudjuk, hogy a kor eszméi, felfogása, iránya semmiben sem talál jellemzőbb kifejezést, mint épen a költők műveiben. Egy költeményből gyakran oly tisztán pillantunk be a kor gondolkodásmódjába, mint a mily tisztán visszatükrözteti a nyugalmas víz felszínére derült nyári estén az égboltozat csillagainak milliárdjait. Olvassuk Kisfaludy Károly vigjátékait; nem táru-e fel előttünk kora társadalmi élete egész valójában? Nem ismerünk-e Berzsenyi Dániel „A magyarokhoz“ című ódájában és Vörösmarty Zalánjában az alélságban szendergő magyarra? Nagy Petőfi 1849-ki dalaiban nem látjuk-e a mythosai alakokká vált hősokeket, a rohogó paripákat, a vértől pirosuló mezőket, a történet ércplajaira lángbetűkkel irt diadalokat? Nem búsulunk-e Tompá-

sel ezután kiöntött s a sebes-kellemesi utat viz alá helyezte, elannyira, hogy az átgázolt kocskiba és szekerekbe is behatolt.

Műkedvelői színelőadás Soóváron. A soóvári műkedvelők csütörtökön, vagyis f. é. májushó 30 án előadást rendeznek. — Színre kerül Szulyovszky Ignác „Női diplomácia“ 1 felvonásos s Lune Józsefnek „Apró feléértések“ című, szintén 1 felvonásos vigjátéka.

Az előadás tiszta jövedelmének fele része a bártfai tüzkárosultak, fele része pedig a soóvári önkényes tüzoltó-egylet javára fog fordítatni s az előadást tánc követendi.

Helyárak: Páholy 2 frt, körszék 80 kr., zárt-szék első sor 60 kr., második sor 40 kr. Állóhely 30 kr. Tüzoltó és katonajegy 20 kr. — Előadás kezdete fél 8 órakor.

Házasság közvetítéssel. Botrányos dolog — tehát Párisban történt. Báró J... tábornok 66 éves és mégis nősülésre gondolt. De hogyan meg-nősülni 66 évvel? Két párisi házasság-közvetítőhöz fordult, kik rövid idő alatt találtak is egy csinos, fiatal özvegyet 300,000 frankkal. A tábornok magánkivül volt örömeiben. Ez több volt, mint remélt. Az özvegy nem származott nemes családból és azért drágán kellett megfizetnie, hogy báróné lett. A tábornok nőt vette és jószágaira vitte a mézes hetekre. De — — csakhamar mutatkozott valaki a tábornok jószágán, ki a tábornoknak nem tetszett. Kardjához nyult és elkergette az alkalmatlankodót. De nemsokára mutatkozott a második, harmadik és már mosolyogtak, ha látták a tábornokot... Miután a generális végre belátta, hogy annyi erővelnem bír, hogy neje minden udvarlóját elűzze, válópört indított neje ellen és Párisba utazott. Itt első dolga volt neje elő-életét kikutatni. És megtudta... megtudta... nos megtudta, hogy a „fiatal özvegy“ „viharos“ életet élt itt. És ekkor jöttek meg a közvetítők is és 8000 frankot kértek a tábornoktól. A tábornok kidobálta a közvetítőket, általa a skandalum Páris köztulajdonává lett, az ügy a törvényszék elé került és — a közvetítők elutasították követelésekkel. Utóvégre is oda kell fejlődnie a házasság-közvetítés intézményének, mint egy vigjátékban, mely nemrég került színre, és melyben a közvetítő az ajált hölgynek nem csak az erényeért a multban kezeskedik, hanem a jövőre is — legalább három évre.

Chinában az ottani nyomorról hihetetlen dolgokat irnak. Az uralgott nagy hidegben ezer meg ezer ember fagyott meg; éhező szülők eladták gyermekeiket, hogy azok másoknak táplálékul szolgáljanak; egy városban, hová számtalan menekültek az éh halál elől, a menház meggyuladt, a közel 3000-en lették a lángokban halálokat.

Egy 80 éves dijnok életéből. E napokban halt meg Boroszlóban egy 80 éves ember. Egy jegyzőkönyvében a többi között a következő érdekes dolgokat jegyezte össze: Azon szerencsétlenek közé tartoztam, kik azzal tartják fenn életüket, hogy a mit mások kigondolnak és igen gyakran olvasatlanul leirnak, azt lemásolják. Nyomoru-

val, midőn az elnyomatás korszakában megzendíti melabus lantját? Igen, a költő korának leghűvebb tükré, melyből mindent leolvashatunk, mert a költők a nemzetek nemtői, fáklyavivői.

De térjünk tárgyunkra. Az érintett mozgalmak, az irodalmi sürgés-forgás, a magyar nemzetiség emelése iránti lelkesedés e korában sokan léptek arra a térre, melyen dicsőségesen megállani vajmi nehéz, ámde magasztos, mert a hálás utókor örökzöld babért fűz a derék küzdő homlokára. A tehetség, szorgalom, kitarás előtt megnyílnak az elisium elandaltó virányai, míg a vakmerő hivatlanok — habár kis időre látszólag sikerül is nekik véletlenül bepillantaniok a tündérkapukon, ezek csakhamar bezárulván előttök, szégyenszemmel kénytelenek visszavonulni. A költői világ olyan, mint a kohó, melyben az ércek megtisztulnak, mindazt, a mi salak, elhullatván, hogy a fenmaradt szinarany az emberiség gyakorlati céljainak elérésére szolgáljon. Elhullanak azok is, kiket ambitio, nyegleség, feltűnési viszketőség vezérel a halhatatlanok csarnokába való belépésre. El is hullottak sokan, kik, mint hivatlanok merészelték magukat e forrongási időkben a nagy szellemek sorába feltölteni s ma már „a feledékenység éje borítja nevök.“ Azonban ne gondoljuk, mintha csak azokat tartanók méltóknak az olympi koszorura, kik lángszellemök által bevilágítják korukat, mint a nap a föld minden táját. Juttatunk mi e koszorúból azoknak is, kik tanulmány hivatás által képesek annyi lángot lobogtatni, hogy megmelegedhetünk; kik képesek bennünket az illatos mezők virágai közé vezetni, hogy keblünk gyönyörben olvadozson; kik képesek a lombos ligetek hűs árnyaiba csalni, hogy bűvös zenéjük által mozgásba hozzák szívünk titkos húrjait. Mert hisz vajmi ritkán ajándékozta meg a természet az emberiséget oly tüneményes szellemekkel, melyeknek varázsfénye vakító, elragadó, lelkesítő. A kisebb óriások is képesek hódítani.

E kisebb óriások egyike, a fent ecsetelt mozgalmak kor egyik fia Kerényi-Christmann Frigyes, e nemes város derék szülöttje is.

Találkozunk még e városban olyanok, kik emlékeznek e jellemes fiatal emberre; talán olyanok is, kik érintkezésben valának vele, őt közelebről

ságos kenyér és mégis elégedetnek éreztem magam. 16 éves koromban kezdtem másolni s csak két éve hagytam fel vele, mert szemeim igen meggyengültek, 62 évig voltam másoló. Tudja-e valaki mit jelent ez? Fiatal koromban gyakran 14—18 ivet másoltam le, aggkoromban 8—9 ivet. Ha átlag 10 ivet és évenként nyolczszáz napot számitok, bár sok vasárnapot is másolással töltöttem, összesen 186000 ivet másoltam össze. Ez annyit tesz, mint 1,828000 oldal, azaz 24.000.000 sor vagy körülbelül 100 millió betűt másoltam. Minden betűért egy fél krajczár s milliomos lettem volna, a fél krajczárokból házakat építhettem volna. Hogy azonban munkámért kevesebbet fizettek, az ki fog tet-szeni hagyatékomból. Csupán egy kérelem van: ami papíros, tenta és toll megmaradt, tegyék koporsómba.

Két törvényszolga lett kiküldve egy adós elfogatására. Ez ablakából észre vette őket, becsukta az ajtókat, aztán felülről jól összeszedta őket, miről azok következő jegyzőkönyvet vettek fel: „N. N. ur bennünket az ablakból szidalmazott, és azt mondta mi bitangok, gazemberek, kötni valók és szamarak vagyunk, — mit is az igazsághoz képest kezünk aláírásával is bizonyítunk.

Bécs gyomra. Bécs város hatósága most adta ki a mult évi fogyasztás statisztikai táblázatát. E szerint a mult 1877-ik évben elfogyasztottak Bécsben 95,503 szarvasmarhát, 167,691 bornyut, 236,194 sertést, 47,280 bányt, 371,704 juhot és 4056 lovat. Az elhasznált marhabús métermázsában kitesz 367,280,94, ez ismét a lakosságot 721,000-re véve, naponként 1,006,25 métermázsának felel meg. Egy fejre egy évre 51 kilo, egy napra 14 deka.

A talmud böleosság tanai: Ha le nem hajolok nézni a göröngyöt, soh' sem láthatom meg a földön a gyöngyöt.

Világos felhő az égen — nem nedvesít a vidéken; melyek sötétlen haladnak, termékeny jó esőt adnak.

Nem lesz nagyobb ellenséged, mint régi barátod, ha megcsalt téged.

Rövid lesz a leghosszabb ut, ha barátod is veled fut.

Ritkán beszélj sokat tégy, hová tettél onnan végy.

Fősvény légy a krajczároknak, úgy léssz gazdag forintokban.

Társra léssz a tolvajoknak, ha elveszed a mit adnak.

Speries, den 25. Mai.

Der lachende azurblaue Himmel, das volle grüne Laub der Bäume, welches sich im Frühlingshauche wiegt, die spritzenden Knospen, Weiden und Wälder — Alles dies spricht mit beredten Worten und sagt uns, daß wir uns im „wunderhohen Monat Mai“ befinden.

Wo ist jenes Gemüth, jene Seele, welche im Stande wäre, sich dem Wonnegefühl, dem Gefühl der Freude zu verschließen, welche sich unjeres Wehens angefihts der Verjüngung der ewigen Natur unwillfürlich bemächtigt!

ismerték. Ezek most ősze borultan édesen fognak visszagondolni e nemes érzésű, költői kedélyű ifjura; hisz akkor ők is ifjak, pezsgő véru fiatalok valának. Azokra nézve pedig, kik az újabb kor gyermekei, azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha e földiökre vonatkozólag el fogom mondani, mily jó-szivű, mily fogékony lelkű, mily tisztult izlésű volt, mennyire szerette hazáját. S e céloim elérésére legegyszerűbb lesz költeményeibe pillantva bemutatni őt, kihez egy Petőfi ilyen sorokat intéz:

— oh barátom, azt elhíheted,
Hogy szörnyű mód szeretlek tégedet;
Ki után egy Tompa így eped:
Hol annyszor vigan barátokozál velünk,
A kerti hárs alatt ugy el-emlegetünk!
Es a szokott helyen szemünk gyakran keres,
De széked örökre üres maradt... üres...!

Gyászos jelenség az az életben, hogy sokan igen korán jutnak árvaságra, a mi a kedélyvilágra fájdalmas benyomást tevén, ez az egész életen keresztül mint sötét fonal húzódik át. El-elmerengünk azok után, kik életet adának; visszaohajtjuk őket a sirból — azokat, kik őröz angyalként állottak mellettünk, kik szerető karjaikkal gyakran kimentik szülőtteiket a sokszor halállal fenyegető élethullámok közül. Kerényi is alig ismeré szüleit. Azért zendül meg lantja oly búsan:

Szülőtől nem jövök
Megáldó csók után —
Fel nem szenteltetém
Könyös pillantatán.
Nem volt, ki mondaná
Magy ünnepelesen:
Ha visszatérsz fiú,
Arcod piros legyen:

Vagy más helyen:

Azóta csendes gyermekéletemnek
Bűvös meséje régen megszakadt:
Jó angyalom a kis fenyű helyébe,
Szent fául hozta ifjuságotam.
Hogy eltekintsen újra gyermekén —
Anyám után hiába néztem én.

A mely kebelből ily hangok fakadnak, a ki szülei sirjára ily borongó kegyelettel tekint, a ki a korai vesztesség fölötti fájdalomnak ily közvetlenséggel tud kifejezést adni, az megnyer az első pillanatra, azt keblünk barátjává avatjuk, mert igazán emberi érzelmek tolmácsolója.

(Folytatása következik).

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

Szerkesztői iroda: főtca, 203. szám.

Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadó-hivatal:

Eperjesi Bank-Egylet könyvnyomdájában Eperjesen.

Ide intézendő minden előfizetés, hirdetés és a kiadás körüli panaszok.

Megjelen: minden szombaton.

Előfizetési ár:

vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:

Egy évre	4	frt.
Félévre	2	"
Negyedévre	1	"

HIRDETÉSI DÍJ:
háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

— **Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 kr.** —
Nyitttér minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadtnak el.

Az eperjesi ev. collegium önképző-körének 50 éves jubileuma.

Májushó 25-én ünnepélyes színt öltött a collegiumi épület gyönyörű tágas díszterme, a melynek egyik végén felállított szószék fölött az ifjuság lobogói voltak kitűzve, míg a falak, melyek között a nagyszámú közönség s a tanuló ifjuság foglalt helyet, fenyülbokkbal s képekkel voltak ékesítve.

Városunk összes értelmisége s a vidéknek is egy nagy része megjelent, hogy tanuja legyen a lelkes ifjuság hazafias ünnepélyének.

Ott láttuk a különböző hatóságokat, ott a „magyar társaság“ egykori tagjait, vezetőit s már régóta veteránjait; s megható volt, midőn az ünnepélyt megnyitó elnök az ő neveiket említvén, a közönség dörgő éljennel adott, egykor a társaság szűkebb körében, majd a közéletben is érdemesült férfiak iránti elismerésének kifejezést.

Meleg kézzorítások s a szemekben csillogó könyvek tanusíták, hogy a polgári erények illetően megjutalmazása minden szívből visszhangra talált.

A collegiumi dalegylet által előadott „Hymnus“ nyitá meg az ünnepélyt.

Ezután Otkocsi Végh Dániel tanár s az önképző-kör derék elnöke lépett a szószékre s tartott egy remekül kikerekített s előadott megnyitó beszédet, mely az önképző-kör egész multjának képét tárja elének.

E hangulatteljes beszéd, mely általános tetszést aratott, így szól:

Nagyérdemű hallgató közönség!

Tisztelt tanári kar!

Kedves ifju társak!

Az iskolai önképzőkörök kétségkívül igen hasznos intézménye mai nap oly általános elterjedésnek örvend, hogy alig van az országban lelkesebb középiskola, melynek kebelén belül ily egyesület nem volna. — Ezek legtöbbje az újabb időben keletkezett s keletkezésök, valamint létök indokai s célja köznevelési amaz eszmékben határozódnak, melyek a szorosabb értelemben vett iskolai képzéssel párhuzamosan haladó önnevelődést az ifjuságra nézve hatalmas szellemi érlelőnek tekintetik s a leendő önálló gondolkodású férfiu első szárnyemelgetései hasznos alkalmául igen nagyra becsülik.

Im ezekkel kivált mai működési körében sokban egyezik ugyan, de tőlök igen sokban különbözik is ezen mi társaságunk, mely most nem először mutatja be magát a tiszt. közönségnek. — Míg amazok jobbára a tanítói szószékről kiindult kezdeményezés termékei vagy már meglevő s bevált példák utánzatai és mint ilyenek rendszerint mindjárt első kezdetükben azzá szerveztettek, a mik a számukra kitűzött célnak megfelelőleg ma is: addig ez országos politikai mozgalmak szülöttje s mint időszerűtől előddel alig is bíró (mert az 1790-diki nemzeti felébredés korában keletkezettek közül kevés birt a később bekövetkezett kedvezőtlen körülmények közt eredeti célja részbeni feladása nélkül keresztül küzködni), 50 éves multjában s történetében egészen önálló és sajátlagos fejlődést mutat, többször emelkedve és virágozva, nem egyszer vissza is esve, sőt majd belső egyenetlenkedés miatt de kivált országos po-

litikai viszonyok nyomása alatt, hol rövidebb hol hosszabb szünetelésre is kárhozható, (de) a szerény körben is mindig megérezve a nemzet jó és balsorsát, melylyel saját virágzása és pangása folyton a legelénkebb okbéli kapcsolatban lenni látszik.

E félszázados mult utolsó évének véghatárán állunk s úgy hiszem, nem lesz ez alkalomhoz méltatlan tárgy ezen 50 éves fejlődésre legalább egy futó pillantást vetnünk, mert szerény bár e tanuló kör, mégis elmondhatja magáról: „Vagyok egy porszeme azon folyton öregedő nagy sziklának, melynek neve fajunk nemzeti művelődése“. Nemzetünk európai helyzete oly sajátos, hogy más nemzetekével össze alig hasonlítható. — Minden fajrokontól, olyantól legalább, melylyel a fajrokonosság viszonyos érzete elég általános s élénk volna, távol, teljesen idegen népek közé ékelve magában áll nemzetünk a keleti s nyugati világ érintkezési határán s míg mivelődése nagyjával s egész irányával ehhez tartozik, addig sajátosai s jelleme nem egy vonásával amattól sem idegen. — A miiben az őt környező szomszédaitól leginkább különbözik, két legfőbb kine: évezredes polgári alkotmánya és más világrészből magával áthozott nyelve, mely kettőnek épségben megtarthatásáért s tovább fejleszthetéseért százados s nem dicstelen harcokat kellett vinnia, részint az europaszerte mindinkább elharapódzott fejedelmi hatalomteljesség elve, részint a szomszédok asszimiláló hatása, nem ritkán pedig mind a kettő ellen is egyszerre.

— Volt idő, midőn durva fegyveres erőszak a nemzet vérében akarta megfulasztani polgári s lelkiismereti szabadságunkat és nyelvünket. Olyan idő sem hiányzott, hogy fejedelmi kegy a nemzet lovagiasságára tüntetőleg hivatkozva, hízélgéssel, kitüntetésekkel lassan észrevétlenül tántorította el a befolyásos nagyokat, az alkotmányosság utjáról s kapatta épen oly simán idegen nemzet nyelvére és szokásaira. — Sőt megtörtént, hogy egy különben lángeszű fejedelem, de ki teljesen félreértette korát s kivált népeit, a legnemesebb szándéktól vezéreltetve, úgy akarta boldogítani a csak saját módja szerint boldogulni kívánó nemzetet, hogy tőle rendeleti uton elakarta venni alkotmányát s nemzeti nyelvét egy idealis monarchia érdekében. — Mindezeknél azonban nagyobb volt azon veszély, mely bennünket e század 2-ik és 3-ik tizedében fenyegetett, nagyobb volt az ellenünk használt eszközök átgondolt volta s tervszerű alkalmaztatása miatt is, de leginkább azért, mert azokat a már némely rétegekben erősen megingatott nemzet ellen vették foganatba. — A bécsi congressus, mely Európának a békét vala nyújtandó, nekünk csupán a béke torzalakját hozta, a zajtalan tepsedését, melyet mentül tökéletesebbé tenni tervszerűen törekedtek felülről. — Nem akarom itt tárgyalni, hogy a Bécsben megalakult s kiválóan absolutistikus célatokkal bíró szent szövetség eszméihez mérten az országgyűlés teljesen mellőztetett, feladatához nem tartozik annak részletes felmutatása sem, hogy a nemzeti szabadság ez idő szerint utolsó bástyáit, a megyéket hogyan törekedtek a királyi biztosok kalpagja segélyével elnémitani, avagy a könnyen megnyerhető legelső rendű nemesség tömeges becsődítése által a

megyei tanácsstermekből, a műveltebb, hazafias és vagyonosabb voltánál fogva független nemességet elriasztani s távol tartani. — Hiszen nem szándékom, most mikor örömnapot ülünk, a régen, habár nem is teljesen behégedt sebeket felszaggatni, legyen szabad csupán nemzeti nyelvünknek e század első negyedében való állapotára, mint tárgyamhoz legközelebb tartozóra visszatekintnem a végett hogy az e Társaságot létre hozott körülményeket kellőleg megvilágíthassam.

„Bár a kormány a nemzetiséget nem támarta is meg egyenesen, a veszély azt még komolyabban fenyegette, mint az alkotmányos szabadságot“ (Horváth). — A magyar irodalmi mozgalmak mult században megindult kezdete óta e téren ugyan örvendetes haladás történt; Berzsenyi-e, a két Kisfaludy-a s hogy többeket ne említsek Vörösmarty-a volt már a nemzetnek, de az íróknak hiányzott megfelelő közönségük. A törvényhozás nyelve az 1790% határozat dacára még mindig a latin, az iskola annyira latin, hogy a növendék fiu, a ki még alig hogy legyőzte az írás és olvasás külső nehézségeit, kivált oly helyeken, hol gymnasium is volt, már az elemi iskolában tanulta a latin nyelv anyagát s ezzel majdnem egyidőben e holt nyelven a disciplinák első elemeit többnyire verses memoriales alakjában minden értelem nélkül, melyről akkor sokan azt tartották, hogy az az emlékezetbe bevéssethez majd utólag fog hozzájárulni. — Ha ez már né-

TÁRCA.

Kerényi Frigyes emlékezete.

Irta: Lévay István, k. főgymn. r. tanár.

(Folytatás.)

Az eléggé jó módban hagyott testvérek gondnoka — mert Frigyesnek volt egy Samu bátyja is — Krayzell András, eperjesi collegiumi tanár, vala. Frigyes a legkitünőbb tanulók közé tartozott s a collegiumban már ekkor virágzásnak örvendett német, majd, midőn a magyar nyelvet elsajátította, a magyar önképző körnek, szorgalmas tagja volt. Baráti viszonyba lépett Lisznyay Kálmánnal, majd Sárossy Gyulával, jeles költőkkel, mely utóbbi különösen nagy hatással volt költőnkre. De másrészt az ujkor vívmányai, az alkotmányos jogok visszállítására irányzott törekvések, az új fordulat az állami és társadalmi életben s az ennek folytán támadt pezsgő élet is rendkívüli benyomást gyakoroltak Kerényi fogékony kedélyére. Fellángolt szívében a hazaszeretet szent tüze s ez határozott. A németül pengetett lantot, melynek termékeit azonban megsemmisítette, sőt szégyelte, hogy azt kezébe tudta venni, magyar lanttal cserélte föl s megeredtek dalai és ódaszerű költeményei, melyeknek tárgya a szerelem, a barátság, a haza, a szabadság. Az Athenaeum című folyóirat 1840-ki folyamában Vidor Emil név alatt jelent meg először a nyilvánosság előtt. S ez idő óta gyakran találkozunk vele. S a mily szerény volt mint ember, oly szerényen, mondhatnám igénytelenül bocsátja szárnyra dalait. Szerényen, de jogosult önértettel kíséri őket a nagy világba:

Tarka lepkeként dalom
Hogyha utra kél,
Szegénylős a kis bohó —
Szerte szállni fél.

Mond: miért repüljek én?
Nincs ki nézne rám —
Mint a többi, nem oly
Csillogó ruhám.

Szállj azért, ne légy hiú —
Szállj hegy-völgyön át!
Tán csak vár e nagy hazán
Egy leányka rád.

mely elemi iskola felsőbb osztályaiban is igy ment, elképzelhető, hogy a gymnasium anynyira latin volt, hogy épen nem tartoztak a ritkaságok közé oly gymnasiumi tanítók, a kik már az első osztálytól kezdve az iskolában a tanulóhoz soha másképp nem szóltak mint latinul s kérdéseikre megkivánták a latin feleletet. Hogyan lehessen már most képzelné, hogy a tudományok elemeit is már latin nyelven tanult ifjuságnak az akadémiai fokozatban magát a tudományt másképen lehessen előadni, mint ugyanazon holt nyelven, mely így a nemzet műveltségének második nyelve lön! Ily iskolák a nemzeti irodalomnak közönséget hogy mikép is nevelhettek volna? Voltak ugyan az akkori tanügy terén kivételkép oly férfiak, a kik koruk elfogult nézeteinek korlátain felülemelkedve magyarul kezdének szólni tanítványaikhoz, de azok általában különcöknek tekintettek, s míg egyrészt tanítványaiknak csak kis töredékétől nyertek méltánylást, addig másrészt hatóságaiktól nem ritkán kellemetlenségeket kellett szenvedniök.

De talán a közélet, a társadalom mutatnak örvedesebb képet? Sajnos, ezek képe még kevesebb vigaszt nyújt. Főuraink, a kiktől, a mint a hazai történet szégyenkezve feljegyezte, kitelt ama hirhedt válaszmelyet a magyar nyelv dolgában II. József császárnak adtak, legnagyobb részben el voltak németesedve. „Sokan közölök, mondja Horváth Mihály, már nemzetök nyelvét sem értve, csak annyiban voltak még magyaroknak nevezhetők, a mennyiben magyar őseik nevét viselték, magyar javaik jövedelmét s a magyar főnemesség kiváltságait élvezték. — A főaristokratia női felében pedig épen nagy ritkasággá vált már a nemzeti nyelv tudása, minélfogva ez a főnemesség nagy részének társalgási köreiből végték kizárattatott. Ellenben, kivált a közép nemesség köreiből nem volt ritka tünemény az olyan nő, a ki férfiak dolgához nem ügyetlenül szólott hozzá latin nyelven. Hogy egyébiránt a középrend nagy s épen vagyonosabb része a főurak szokásait utánozta, az az általános emberi gyarlóságból könnyen magyarázható. Hát a polgári osztályról, mely a mennyiben létezett, legnagyobb részint vér szerint sem tartozott a nemzet testéhez, ugyan kell-e még emlékezni is? Nagy előjogokat élvezve, de az

alkotmányon belül is a nemzetségtől külön választva, a néptől pedig kiváltságai által előidézett önértékében önmagát elkülönítve, legnagyobb részben s kivált hol tömegesebben élt, nyelvére nézve a legújabb időkig idegenül maradt a vendégszerető nemzet közéletében.

(Folytatása köv.)

Különfélék.

A collegiumi önképzőkör 50-éves örömmünepélye alkalmából f. hó 25-én este megtartott műkedvelői zeneestély kitünően sikerült.

Nagyszámu díszes közönség töltötte meg a nagy termet, mely már régen nem volt oly népes, mint ez alkalommal.

A hangversenyben közreműködők, úgy mint Xantus-Doleschall Gabriella, Kajtár Jolán és Grohmann Emma urhölgyek, továbbá Doleschall Samu, Czirbusz István, Fekete Imre és László urak, valamint a collegiumi dalegylet, énekők s illetőleg játékkukkal viharos tetszésnyilatkozatokat arattak.

Xantus-Doleschall Gabriella urhölgy, ki a nemes cél iránti tekintetből volt szives a hozzá intézett meghívásnak engedve, idegen létére, közreműködni, föllépése alkalmával zajos tapsokkal s két díszes koszorúval fogadtattak. Egyikkel, melynek fehér szalagján e néhány szó volt olvasható: „Emlékeül. Eperjes 1878. é. májushó 25-én“ a Széchenyi-kör tagjai, másikkal az estély rendezői mutatták be a kedvesen tisztelt vendégnek, ki oly élvezetes percekhez szerzett közönségünknek, tiszteletöket. Az elismerés számos nyilatkozatai s a lelkes fogadtatás remélnünk engedik, hogy a t. vendég szivesen fog visszaemlékezni a körünkben töltött órákra.

Nyilvános számadás és hálanyilváníítás. A helybeli collegiumi Magyar Társaság félszázados fennállása örömmünepély kapcsolatban, Kerényi Frigyes lakóházának márvány emléktáblával történendő felidézése céljából f. é. Máj. 25-én rendezett zene és táncestély alkalmával:

a belépti jegyek elszámításából befolyt	257 ft 60 kr.
az estély rendezésének költsége tett	172 „ 59 kr.
tiszta jövedelem	85 „ 1 „
ehhez járúl a felül fizetések összege	29 „ 60 „
az összes tiszta jövedelem	114 ft 61 kr.

Midőn a nagyérdemű t. közönségnek hálás köszönetünket nyilvánítjuk a collegiumi ünnepelely és az estély hazafias felkarolásáért, kedves kötelességünknek tartjuk ez uton is hálánkat kifejeznünk Xantusné Doleschall Gabriella, Grohmann Emma és Kajtár Jolán urhölgyeknek továbbá Doleschall Samu, Czirbusz István s Fekete Imre uraknak és a collegiumi dalegyletnek, kik nagy művelzetet nyújtott játékkukkal az estély létrejövését lehetővé tették s a következő t. uraknak: Jelenik-Almás István (8 ft), Herfurth József (5 ft), Péchy Lucian (4 ft), Végh Daniel (2 ft 50 kr.), Doleschall Samu (2 ft), Csatáry Ágost (1 ft 50 kr.),

Husz Armin és Sass János (egyenként 1 ft), Szinyey József és Béla (egyenként 70 kr.), Joób Imre, Dr. Horovitz Simon, Florián Jakab, Czirbusz István, Zavatzky Szilárd és N. N. (egyenként 50 kr.) és Mérey Aurél ur (20 kr.), kik összesen 29 ft 60 krnyi felülfizetéssel kegyeskedtek a cél létesítéséhez hozzájárulni. — Kelt, Eperjesen 1878. Május 28-án. A collegiumi Magyar Társaság.

Kinevezés. Hazslinszky Marcel, kir. ítélő táblai segédfogalmazó az iglói kir. járásbírószághoz albiróvá lön kinevezve.

Necrológ. Csütörtökön azaz f. hó 30-án kísértük ki az örök nyugalom helyére Rosnyay János h. ügyvédet s több a v. kapitányi hivatal irodatisztjét, ki szélhűdés következtében hirtelen halállal kimult. A gyászmenetben képviselő volt a városi tisztviselők teljes számmal, az ügyvédi kar tagjai s az elhunytnak számos barátjai s ismerősei. Béke hamvaira!

A lenipar előmozdítására hozatott a m. kormány ez évben is rigai lenmagot, mely ugyan azon áron áll a gazdászok rendelkezésére, melyen az Rigában vétetett. Ezen magból áll egy hordóval a sáros megyei gazdák rendelkezésére Hazslinszky Frigyesnél.

Gyermekeket angyalok őriznek. A lefolyt héten a 330. sz. alatti ház emeletének ablakából egy egyéves fiucska zuhant alá az utca közepére. Alétan és véresen szedték fel a picikét s hozták fel a megrettent szülőknél. De a gyermek ma már játszik s nem is venni észre valami csorbítást a gyenge tagokon.

Társaskocsi közlekedés. Tudomásunkra esett, hogy a Czeméthei társaskocsi f. év június hó 10-ik napján, az az pünkösdi második napján a rendes közlekedés közvetítését megkezdendi.

Színház. A kassai színtársulat f. hó 25-én s a következő estéken — mint jelezve volt — Kis-Szebenben rendezett három előadást mindannyiszor telt ház előtt. Szerdán és csütörtökön városunkban tartotta utolsó előadásait s innen Ungvárra ment.

Szembeötlő volt a közöny, a részvétlenség, melylyel ezen társulat, dacára annak, hogy előadásai igen szépek, összevágók voltak, közönségünk részéről tapasztalt. Hiszszük azonban, hogy más idősokban mindenesetre kedvezőbb fogadtatásban részesült volna.

Egy leány borzasztó boszúja. Alexandriában néhány nap előtt borzasztó esemény történt. Késő éjjel tért haza egy kávéházból egy fiatal olasz és nyilt utcán néhány álcás gazember által megragadtattott, egy külvárosba hurcoltatott, hol több órán át fogva tartották és tetovirozták. A tetovirozás abban állott, hogy egy tüvel s egy kitorülhetetlen savanyval e három szót szurták homlokába: ladro (rabló), traditore (áruló) és ráffino (kéjencz). Miután ez megtörtént, szabadon eresztették. Az egész eljárás a bosszu műve. Egy leány szerette az ifjút, de az ifju nem szerette a leányt. A leány tehát e felbérelt három gazember által egy boszulta meg magát megvetett szerelméért.

Jogosultan, mondom, mert, mint látandjuk, nem ragad ugyan magával, mint Petőfi, de tiszta érzelmeket zeng kedvesen, szeretetre méltóan; meghittjévé tesz a nélkül, hogy ragyogó képekkel kápráztatna; nem lánog, hanem jótékony melegével árszt el. Egyes életjelenetek, természeti képek megragadják lelkét s azokat magába olvasztva gyakran enyegő, sokszor büs hangon varázsolja az olvasó lelki szemei elé. A „Halászfü“ című költeményében: a halászfü fogdossa a patak halait; türelmetlenül lesi, mikor bukik a horog; de ime midőn már ragadja a horgot a hidegvérű állat, bájos dal cseng ki a közeli berekből s eldobva a horgot „A kis szerelmes futva fut, Tövésre nem figyel.“ de mily nagy lesz meglepetése, mennyire meghül a vére, midőn a lombos berekben a kedves leány helyett a „Nagyságos asszony ül“ s ennek ajkairól zeng a családka dal, s ime:

Pirul szegény s a földre néz,
Mostan se csók, se hal!

Vagy a „Pórleány“ címűben tölgy alatt dombon ül a költő, térdein daloskönyv nyugszik; de nem néz belé, mert a lomb alól igézőbb éneket hall s ime kis kosárral a kezén egy pórleányka fut el mellette; rá tekint a költőre, ő is nézve nézi s e pajkos gondolat ötlék eszébe;

Bár lehetnék barna Bandi,
Atólelni honyakát!
Tudva, csókot jó hiszzenben
Könyves urnak ő nem ad.

A „Zivatarban“ a könyörületlen szívű ember undok képét állítja elének: dul a vihar, a költő egy pórkunyhóba menekül. Nemsokára vak apját vezetve jön egy koldus leányka és bebocsáttatásért esd, de a kemény szívű gazda elutasítja:

Koldus nép, menj! zápor ellen
Van közel fenýű elég.

De erre aztán, a költő lelke is felháborodik s ott hagyja azonnal a kegyetlenség e borzalmas tanyáját:

Felvé, hogy leküld az isten
Rosz fiára mennykövet.

Ime mily fogékony a költő minden jó iránt;
mint hirdeti a jótettek erényét; mint bizonyul be,

hogy a költők a társadalmi élet hü visszatükrözételei.

És gyakran betekint költőnk az élet tarkabarka világába, élénk színekkel esztelvénn annak sötét foltjait. Majd az utcasarjadék nyomorult, rongyos alakjain tévelyeg tekintete, míg fenn a paloták tündéri termeiben mindenki „Kéjben, gyönyörben ég.“ Majd egy utszéli koldust vezet elének rongyos vitézi ruhájában, telve sebekkel, melyeket a haza védelmében kapott s most

Jutalma — néhány elcsapott
Fíllér — s az úti por.

Másutt a társadalom oly sebére mutat, mely a mai kornak is egyik átkos kinövését képezi s melytől rémülettel fordulunk el.

Cseng az érc, asztal körül hat
Sápadt arcú éjvitéz,
Szürő, rémes pillanattal
Színezett lapokba néz.

Váltva jár-ke! a szerenese!
Fénylik s elborúl a szem —
A hat úr baloldalában
Forr remény és félelem.

Felriadt egy s roszt fejére
Zugva átkot elrohan —
„Jól halásztunk!“ mond a többi
Felkacagva hangosan.

és a Duna hajjai egy áldozattal többet hőmpolygetnek tova. Pedig otthon

Ávirasztott éj után —
Asszony — fájt szemekkel,
Könyvtől ázott pamlagán

és a „Pár piros gyermek“ csengve vár az apára. Várhatok! A sötét bűn gyalázatos módon kergette apátokat oda, a honnan nincs visszatérés. Ah, de ti ezt még nem értitek.

Egy más helyen: kis csendes házban egy agg pór özvegy sir szünetlenül — és miért? Volt neki egy kedves leánya; rejtve állt a csendes ház, de az urfi rátalált és büszke térde földig meghajolt a pórleányka előtt. „Koldult soká a fényes sarjadék s mérges beszéde meghallgatták: A jó leányból bűnös áru lett“ — s most: „Szegény özvegy sir szünetlenül: Te összetörted lelke támaszát.

Más költeményében

Domb alatt ül kinos énekével
Úti porban a világtalan,

és nyájas álma van, melyben egy leányka jelenik meg előtte; vigasztalja az öreget vak éjszakájában s felkiált:

Mért hogy ember napsugárt nem adhat?
A szegénynek ő nem hozna mást.

És e szavak elhatnak a nyomorult lelkébe s mond:

Koldushoz csak fillérral beszélnek,
A meleg szó olyan jól esik!

S ki volt e leányka? talán főúri hölgy? Megfelel erre is a költő és pedig éles gunnyal:

Szürke kunyhó keskeny ajtajából
Jött a koldus nyájas álma le:
Annyi ház van szép, fehér, a dombon!
De lakója szívben — fekete.

Igy ostromolja a költő a társadalmi élet árnyoldalait és tanit bennünket jószívűsége, nemeslelkűsége, az erényre mert hisz ezek az ember legnemes tulajdonai közé tartoznak; ezek azok, melyeket az örök isteni és emberi törvények mindenki elé szabnak; az erény követése vezet bennünket oly ligetekbe, hol örök tavasz mosolyg felénk, hol a mezők illatjai mennyei boldogságba ringatnak, hol az üdítő forrásból merítve lelkünk és testünk is örömmámorban fürödhetik. A mely költő ily erények védőjeül áll a szenvedő emberiség oldalára, annak egész lényén a leghumánabb érzelmek ömlenek el; az oly költő önkénytelenül szívünkbe férközik, mindenkor szivesen látott vendégünk, barátunkká avatja magát. E mutatónyokból, mint fölebb is érintem, meggyőződhetünk, hogy Kerényi Iyrája nem csapongó, nem rajongó, nem merül az eszményi világ szürke aetherébe, hogy onnan lánogoló képeket varázsoljon le, phantasiája nem ölt icarusi szárnyakat; sőt egyszerűen, kedvesen, megnyerőleg aradoznak kebléből a mindenkor valárd alapra fektetett őszinte, nem szenvedett érzelmek. S épen ez az, a mi Kerényi helyét az oly költők mellett is biztosítani fogja, milyenek a lánglelkű Petőfi, Arany és Vörösmarty, a költői nyelv mesterei, a dus képzelődésű Tompa.

(Folytatása következik.)

Spertes, den 31. Mai.

In einer früheren Nummer dieses Blattes haben wir unser Vereinsthemen einer eingehenden Besprechung unterzogen und bei dieser Gelegenheit über die in unserer Mitte entstandenen und thatsächlich wirkenden, gemeinnützigen Vereine Neuere gehalten.

Heute finden wir uns veranlaßt, auf diesen Gegenstand zurückzukehren.

Seit der Zeit als wir jene Zeilen geschrieben ist nahezu ein ganzes Jahr verstrichen und werfen wir auf diesen Zeitraum einen Rückblick, so finden wir, daß die verschiedenen Vereine älteren Datums ihre Mission nach wie vor erfüllen, während die Neuentstandenen Gelegenheit fanden, darzutun, daß sie im Stande sind den an sie gestellten Anforderungen und beziehungsweise ihrer Aufgabe volle Rechnung zu tragen.

So hat sich während der besagten Zeit namentlich unser Feuerwehrverein vollkommen bewährt.

Wir betonen diesen Umstand namentlich schon aus dem Grunde, weil eben dieser Verein es war, der im Anfange gegen zahlreiche Hindernisse anzukämpfen hatte.

Man behauptete, ein Verein, wie dieser, dessen Mitglieder nur Verpflichtungen eingehen und zwar solche, die einestheils mit materiellen, anderestheils aber mit persönlichen Opfern verbunden sind, ohne hiefür irgend welcher Vortheile theilhaftig zu werden, könne in einer Stadt, wie die unserige, auf keine Zukunft rechnen, weil hier die Willigkeit dem Gemeinwohle persönliche Opfer und Mühen darzubringen, nicht vorhanden sei.

Man lächelte skeptisch und meinte, die Reichen des Feuerwehrcorps würden sich bald lichten, wenn nur einmal das Strohflecken verglimmt sein wird.

Nun heute gereicht es uns zur besonderen Freude, die in dieser Hinsicht stattgefundenen angenehme Täuschung konstatieren zu können.

Die Reichen unserer Feuerwehr stehen vollzähliger da, als im Anfange, trotzdem selbst der gewöhnliche Dienst mit der Beschränkung der persönlichen Bequemlichkeit Hand in Hand geht.

Die ursprünglichen Mitglieder haben nicht nur ausgehalten, sondern sich der Sache mit voller Hingebung und unerfütterlicher Ausdauer gewidmet und sehen es heute für eine Ehrensache an, der Korporation anzugehören, welche u. a. berufen ist, der Verweidlichung die Spitze zu bieten und dem männlichen Sinne Raum zu geben.

Auch in dem benachbarten Soóvár hat diese schöne Idee, angeregt und befördert durch die Leiter unserer Feuerwehr, einen fruchtbaren Boden gefunden, in Folge dessen sich dort mittlerweile ein Feuerwehrcorps gebildet hat, welcher im engen Anschlusse an die unserige, sich zu einem so Bedeutenden emporzuschwingen verstand, wie er welcher größeren Stadt immer zur Ehre gereichen würde.

Auch ein anderer Verein ist im Laufe der erwähnten Zeit entstanden, welcher gewiß auch einen schönen Verus zu erfüllen haben wird.

Wir meinen den Széchenyi-kör, welcher sich unlängst konstituiert hat.

Derselbe ist berufen, unseren geistigen Interessen Rechnung zu tragen und der nationalen Fortbildung unserer Gegend neue Quellen zu erschließen.

Mitglieder zählt dieser Verein bereits in so großer Anzahl, daß wir bald in der Lage sein werden berichten zu können, daß sich dieselbe auf die gesammte Intelligenz unserer Stadt und des Komitates erstreckt.

Der Direktions-Ausschuß dieses Vereines hat bereits zu wirken begonnen und wird daher der Verein selbst demnächst in den Stand gesetzt sein, seine statutenmäßige Thätigkeit zu entfalten.

Wenn wir nun in den obigen Zeilen den lebenden Vereinen das Wort gesprochen haben, so finden wir es passend auch eines solchen Erwähnung zu thun, welcher seit der Zeit seiner Entstehung kein Lebenszeichen von sich gab.

Dieser Verein ist — wie es scheint — geneigt, jenes geflügelte Wort irgend welches Philosophen auf sich zu beziehen, der einst sagte, jene Frau sei die beste, von welcher am wenigsten gesprochen wird.

Nun, wenn es schon mit einer Frau thatsächlich so sein mag, so hat es mit einem landwirtschaftlichen Vereine — unsere g. Leser werden es bereits errathen haben, daß wir diesen gemeint haben — ein ganz anderes Bewandniß.

Unserer Meinung nach kann die Aufgabe des genannten Vereines unmöglich darin kulminieren seine Statuten auszuarbeiten und dieselben nach erfolgter höherer Bekräftigung auf sich beruhen zu lassen.

Zeitgemäß und nützlich wäre es jedenfalls, diesen Verein wirklich ins Leben zu rufen, namentlich jetzt, da sich ihm reichliche Gelegenheit darbieten dürfte, im Interesse des Bodencredit-Vereines der ungarischen Kleingrundbesitzer, welcher bereits der Verwirklichung nahe ist, wirken zu können.

Sedenfalls ist es merkwürdig, daß dieser Verein der einzige ist, welcher mit dem „im Herrn entschlafenen Gesangsvereine“ um die Palme der ewigen Ruhe konkurriert.

Wiederholte Bitte an alle geehrte Mitglieder des vaterländischen Lehrkörpers,

Zur Beförderung der segensreichen Institution der Schulparkassen veröffentliche ich in den Jahren 1876 und 1877 die statistischen Erfolge (auch Reflexionen) über besagten Gegenstand in unserem Vaterlande. Da derlei Fortschritts-Rundgebungen der guten Sache

nur ersprießlich sein können, möchte ich die Mittheilungen auch nach Ende des laufenden Schuljahres fortsetzen; bitte daher alle jene Mitglieder des vaterländischen Lehrkörpers, welche bereits in ihren Schulen oder Klassen „Schulparkassen“ einführen, mir gütigst (wenn auch nur auf einer Postkarte) um Mitte des künftigen Monats Juni (bevor die Kinder die Sparbüchel wegen Uebertritt in eine andere Klasse — herausnehmen) folgende Daten anzugeben. Und zwar: Name der Schule oder Klasse, Name des die Sparrasse handhabenden Lehrers u., Zahl der die Schule oder Klasse besuchenden Kinder, Zahl der Einleger oder Sparer und wie hoch sich der Gesamt-Geldbetrag in der betreffenden Schule oder Klasse beläuft. — Reflexionen bezüglich der bisher gemachten Erfahrungen über die fragliche Institution sind willkommen und sollen eventuell — wie bisher benützt werden. Mit Achtung

Budapest, im Mai 1878.

Bernhard Franz Weisz.

Tagesneuigkeiten.

Der Gzemétheer Gesellschafts-Wagen soll — wie wir vernehmen — am 10. Juni l. J. d. i. den zweiten Pfingstfeiertag die regelmäßigen Fahrten beginnen.

Hinaus in's Grüne! Dies ist jetzt das Lösungswort und Jedermann ergreift die Gelegenheit, um den Sorgen zu entteilen und in Gottes freier Natur frische Luft und Lebenslust zu schöpfen.

Mittwoch fand am Billezberg der Majalis der Frau Szlavinska'schen französischen Schule statt. Gleich Nachmittags rollten zahlreiche Equipagen durch die Stadt und ließen auf einen zahlreichen Besuch schließen, wie es denn auch thatsächlich der Fall war.

Im Tanzsaale, welcher mit frischem Grün ziemlich geschmückt war, hatte sich ein schöner und eleganter Damenkreis und die ganze junge Herrenwelt versammelt, welche sich mit voller Hingebung dem Vergnügen des Tanzes widmete.

Es war dies eine recht gelungene und animirte Unterhaltung, frei von jeder Gezwungenheit und störender Schleppepracht. Und während im Saale die Weisen der neuesten National-Volkslieder erklangen, erklangen dazu im Speisesaale und unter dem Laubdache die mit Nebenast, Vorkuter Wasser und dem Produkte des bürgerlichen Bräuhauses gefüllten Gläser. Ein echtes Frühlingsvergnügen, wie man sich es nur wünschen kann.

Dilettantenvorstellung. In Soóvár fand Donnerstag, am 30. d. M. eine Dilettantenvorstellung statt, deren Reinertrag zur Hälfte den Bartfelder Abgebrannten, zur anderen Hälfte hingegen der Feuerwehrkassa zugesührt wurde.

Zur Aufführung gelangten bei dieser Gelegenheit zwei einaktige Lustspiele, deren Darsteller mit ihrem gelungenen Spiele viel Beifallsbezeugungen einernteten.

Der Vorstellung wohnte ein zahlreiches Publikum bei, und derselben folgte ein gemüthliches Tanzfränschen auf der Bühne, welches erst in den fortgeschrittenen Nachstunden ein Ende fand.

In Bad Gzeméthe beginnt die Saison mit dem heutigen Tage. Badelammern und Wohnzimmer sind bereits hergestellt, mit neuen Möbeln versehen und namentlich einige derselben sehr komfortabel und elegant eingerichtet.

Auch sonst sind zweckmäßige Umgestaltungen theils gechehen, theils in Aussicht genommen, welche zur Verschönerung des Bades ohne Zweifel wesentlich beitragen werden.

Garteneröffnung. Die Eröffnung des N. Hölz'schen Gartens findet morgen Sonntag unter Mitwirkung der hiesigen k. k. Regiments-Musikkapelle statt.

Drei Schüsse. Im Laufe der vorigen Woche bemerkte ein, an einem Ende des am Exerzierplatze aufgeschlagenen Zeltlagers stehender Wachposten Nachts ein aus dem Gebüsch des Tarzauers hervührendes verdächtiges Geräusch. Seiner Instruktion gemäß that er den vorchriftsmäßigen Ruf. Nachdem aber auf sein dreimaliges Rufen keine Antwort erfolgte, feuerte er sein Gewehr ab. Da aber auch dies ohne Erfolg blieb, gab er noch einen Schuß ab.

Nun ließ sich um Gebüsch eine Stimme vernehmen, welche sagte: „Er hat keine Patronen mehr, jetzt können wir ihn packen. Die Betreffenden hatten sich jedoch in ihrer Annahme getäuscht, denn der Posten hatte die ganze vorchriftsmäßige Munition bei sich. Er lud daher nochmals und feuerte zum dritten Male, worauf es still wurde. Wer die Betreffenden gewesen sein konnten und was ihr Zweck sein mochte, konnte nicht eruiert werden.“

Schadenfeuer. In Nagy-Sáros brach Mittwoch Nachmittags Feuer aus, welches — wie wir vernehmen — mehrere Gebäude einäscherte.

Die Kaffauer Theatergesellschaft hat unsere Stadt verlassen und sich von da nach Ungvár begeben.

Die zum Vortheile der Bartfelder Abgebrannten seitens des Széchenyi-kör in Aussicht genommene Dilettantenvorstellung naht der Verwirklichung, und dürfte bald stattfinden.

Eine Räubergeschichte. Man erzählt sich, in einer der umliegenden Waldungen sollen zwei Räuber haufen und ein Weib mißhandelt haben.

Wir wissen nicht, was an der Sache ist, glauben aber annehmen zu können, daß die ganze Geschichte eine Räubergeschichte ist.

Diebstahl. Dem Advokatskandidaten Cz. wurden vorgestern Nachts aus seiner nächst der trockenen Mühle gelegenen Wohnung sämtliche Effekten entwendet. Der Dieb angetroffen sogar einen Käfig mit dem darin befindlichen Vogel.

Interessant

ist die in der heutigen Nummer unserer Zeitung sich befindende Glücks-Anzeige von Samuel Heckscher senr. in Hamburg. Dieses Haus hat sich durch seine prompte und verschwiegene Auszahlung der hier und in der Umgegend gewonnenen Beträge einen dermassen guten Ruf erworben, dass wir Jeden auf dessen heutiges Inserat schon an dieser Stelle aufmerksam machen.

Der Wilhelm's antiarthritische antirheumatische Blutreinigungs-Thee des Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen, dieser schnell bekannt gewordene Thee, eignet sich auch nach kompetenterem Ausspruch als Herbst-, Winter-, Frühjahr- und Sommer-Cur zur gründlichen Reinigung des Blutes von allen krankhaften Ablagerungen ohne Unterschied für jedes Alter, für jedes Geschlecht. Die tausendfältigen Curen, die jährlich mit demselben in der Gicht, in Rheumatismus, Nerven-, Muskel- und Gelenkschmerzen erzielt wurden, sichern ihm den Namen eines unfehlbaren Mittels in genannten Leiden. Ebenso bei Hautausschlägen, Geschlechtskrankheiten, wenn auch veraltete, hartnäckige Übel, da dieses Mittel als innerlicher Gebrauch den ganzen Organismus reinigt. Für Hämorrhoidal-Krankheiten und an Verstopfung leidende Personen, Leber- und Gelsuchttränke ist ein wahrer Schatz durch diesen Thee an die Hand gegeben, nur muss der Thee der echte sein und man sich nicht durch Nachmachungen täuschen lassen, wo man das Geld ohne Erfolg ausgibt. Der echte, nach ärztlicher Vorschrift erzeugte Wilhelm's antiarthritische antirheumatische Blutreinigungs-Thee ist nur allein zu beziehen per Packet für 1 fl. (separat für Stempel und Verpackung 10 kr.) sammt Gebrauchs-Anweisung von dem Erzeuger Herrn Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen, oder aus dessen Niederlagen, die bei den in den grösseren Zeitungen zeitweilig erscheinenden Annoncen bekannt gegeben werden.

Landwirthschaftliches.

Was hat der Landwirth jetzt zu thun?

Die Zeit und Arbeitskraft des Landwirthes wird jetzt vorzugsweise durch die Pflege der Saaten in Anspruch genommen. Das Behacken und Behäufeln, Beschneiden u. unserer Culturpflanzen, die Vertilgung des Unkrautes bildet so recht die Hauptarbeit der nächsten Woche; besonders sind es die sogenannten Hackfrüchte, Kartoffeln, Rüben, Mais, Möhren u., der Hopfen und der Wein, die Gemüsepflanzen, welche sich für jede aufgewendete Mühe in dieser Beziehung durch größere Ernteerträge sehr dankbar erweisen. Eine Hauptfrage bleibt es aber, daß alle diese Arbeiten gut und, was namentlich von großer Bedeutung ist, stets zur entsprechenden Zeit, also nicht zu spät, ausgeführt werden. In Gegenden, wo Arbeitermangel herrscht, hält es oft schwer, die notwendige Zahl von Arbeitern zum Behacken u. aufzutreiben. Dadurch entstehen recht nachtheilige Verzögerungen. Führt man aber diese Arbeiten mit Spanngeräthen aus, so wird man dieses Nachtheiles überhoben, abgesehen davon, daß die Arbeit mit Thieren billiger zu stehen kommt als die Handarbeit. Wir müssen heute nochmals nachdrücklich darauf aufmerksam machen, daß die Benützung von Hack- und Häufelpflügen in mehrfacher Beziehung sehr empfehlenswerth ist. — Im Weiteren wäre jetzt, wo Futterroggen angebaut wurde, die Stoppel desselben umzubringen, wenn nöthig, vorher zu düngen und mit Kartoffeln, Futterrüben, Lein, Mistfütter u. zu bestellen.

Frisch gemähte Wiesen dürfen nicht eher bewässert werden, bis sich die Schnittfläche der Pflanzen verarbt hat und der Boden so weit ausgetrocknet ist, daß sich eine Anfeuchtung desselben als vortheilhaft herausstellt.

Jetzt pflanzt man im Gemüsegarten die in Töpfen erzogenen Zwergbohnen, Gurken und Melonen. Man macht ferner wiederholte Aussaaten von Kopfsalat, Winterendivien, Sommerrettigen, Erbsen u. s. w. und die Hauptsaat von Gurken, Kürbissen, Zwerg- und Stangenbohnen in das freie Land. Die auf kalten Mistbetten erzogenen Pflanzen werden ausgepflanzt.

Die um die Beredlungsstelle der Obstbäume gelegten Bänder sind nachzusehen, zu lüften und später ganz zu entfernen. Auch die im vorigen Monat veredelten Bäume sind nachzusehen. Hat das Getreie getrieben, so sind die schwachen Triebe desselben auszubringen; bei schwachen Bäumchen läßt man einige stehen, da sie zur Verstärkung des Stammes beitragen.

Blumenbeete, zumal wenn sie durch starken Regen und darauf folgenden Sonnenschein eine Kruste bekommen haben, sind zu behacken. Blühende oder in Blütenstengel aufstehende Pflanzen binde man an beigefesteten Stäben nach.

Bezüglich der Viehhaltung ist, wenn thunlich, darauf zu achten, daß das Grünfütter kurz vor jeder Fütterung gemäht werde. Tags über oder über die Nacht lagerndes Grünfütter muß an einem kühlen, der Sonne nicht zugänglichen Ort aufbewahrt und dann ausgebreitet werden, damit es sich nicht erhize. Bei nassem Wetter gemähtes Grünfütter sollte vor der Verfütterung durch Ausbreiten auf der Tenne u. getrocknet werden. Jungen Thieren verschaffe man genügende Bewegung im Freien. Männliche und weibliche Thiere lasse man nicht zusammen gehen, wie auch die Lämmer getrennt von den Müttern auf eine trockene, gesunde, nahrhafte Weide getrieben werden sollten. Jungen Hühnern schadet der Thau Morgens und man darf dieselben nicht in's Freie lassen, bis derselbe verschwunden ist.

„Prakt. Landw.“

